

ارتباط حضرت مهدی (عج) با امام حسین (ع)

چون در آن ساعتی که دشمنان، جدم امام حسین علیه السلام را به قتل رساندند...

چون در آن ساعتی که دشمنان، جدم امام حسین علیه السلام را به قتل رساندند فرشتگان با ناراحتی در حالی که ناله سرداده بودند عرض کردند پروردگارا! آیا از کسانی که برگزیده و فرزند برگزیده تو را ناجوانمردانه شهید کردند در می‌گذری؟ در جواب آنها خداوند به آنان وحی فرستاد که: ای فرشتگان من! سوگند به عزت و جلالم از آنان انتقام خواهم گرفت هر چند بعد از مدت زمان زیادی.

طلیعه

از زمان خلقت آدم ابوالبشر تاکنون همواره دو جریان حق و باطل به موازات هم پیش‌رفته و کره خاک هیچ‌گاه از مصاف این دو جریان خالی نبوده است. پیروان هر یک از حق‌مداران گذشته، همواره بسترسازان حق‌گرایان آینده بوده‌اند و حق‌گرایان آینده تداوم‌بخشان راه حق‌پرستان گذشته. وضعیت باطل‌پیشه‌گان و دور افتادگان از صراط مستقیم نیز بر همین منوال بوده است. در این میان ارتباط حجت‌های الهی در تداوم بخشیدن به مسیر صحیح هدایت و سعادت بشر بسیار عمیق‌تر و محکم‌تر بوده است؛ چرا که هر نبی و ولی الهی با در نظر گرفتن شرایط عصری که در آن به سر می‌برد راه انبیا و اولیای الهی پیش از خود را تداوم می‌بخشد. به عبارت دیگر همه انبیا و اولیای الهی چراغ‌های نورانی هدایتند؛ منت‌هی هر کدام متناسب با شرایط زمانی و مکانی خود به نور افشانی می‌پردازند. در فرهنگ اسلامی ائمه اطهار علیهم السلام به عنوان جانشینان پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله همگی نور واحدند و هدف مشترکی را دنبال می‌کنند. وجود هر یک از آنان همانند یک مشعل روشن یا علم سرافراز، مسیر صحیح و کامل هدایت را به بندگان خدا نشان می‌دهند و آنان را از گرفتار شدن به ضلالت و گمراهی باز می‌دارند. با این همه ارتباط و پیوستگی بعضی از آنها با همدیگر از ویژگی و خصوصیتی برخوردار است که از بررسی این گونه از پیوندها می‌توان با مراحل گوناگون چگونگی تداوم مبارزه حق و باطل و سرنوشت نهایی این مبارزات و همینطور با بخشی از ریزه‌کارهای دقیق سنت‌های الهی و روند تحقق نهایی اهداف حیات بخش انبیا و اولیای الهی آشنا شد.

بدون تردید پیوستگی و ارتباط امام حسین علیه السلام با آخرین حجت الهی حضرت بقیه‌الله عجل الله فرجه بسیار بارز و در خور تعمق است؛ چرا که با بررسی ابعاد مختلف پیوند این دو حجت الهی به‌خوبی چگونگی فراهم شدن بستر حاکمیت احکام و ارزش‌های الهی در سرتا سر عالم مشخص می‌شود. این نوشته در پی آن است که برخی از پیوستگی‌های حضرت سیدالشهداء علیه السلام با موعود بزرگ جهانی حضرت مهدی علیه السلام را روشن سازد.

الف) امام مهدی عجل الله فرجه از تبار امام حسین علیه السلام

در مجموعه روایات منقول از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و ائمه اطهار علیه السلام بارها تصریح شده است که منجی عالم بشریت حضرت مهدی علیه السلام از نسل امام حسین علیه السلام است. از جمله روایت شده است که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در یکی از روزهای آخر عمر مبارکشان در حالی که دست‌شان را به شانه امام حسین علیه السلام گذاشته بودند خطاب به دختر بزرگوارشان حضرت زهرا علیه السلام فرمودند:

مهدی این امت از نسل این فرزندم است. دنیا به پایان نخواهد رسید مگر این‌که مردی از اولاد حسین علیه السلام قیام کرده جهان را با عدل و داد پر سازد... ایشان در جای دیگر در ضمن معرفی ائمه اطهار علیهم السلام می‌فرمایند:

امامان بعد از من دوازده نفرند که نه نفر از آنها از تبار فرزندم حسین علیه السلام است که نهمین نفرشان قائم است این دوازده تن اهل بیت و عترت من هستند. گوشت آنها گوشت من و خون آنها از خون من است. 2

امیر مؤمنان علی بن ابی‌طالب علیه السلام روزی به حضرت اباعبدالله علیه السلام فرمودند: نهمین فرزند تو ای حسین، قائم آل محمد صلی الله علیه و آله است او دین خدا را آشکار ساخته و عدالت را در سرتاسر زمین حاکمیت خواهد بخشید... 3 در این باره خود امام حسین علیه السلام نیز می‌فرمایند: نهمین فرزند من، قائم به حق است خداوند به وسیله او زمین مرده را دوباره زنده خواهد ساخت و دین را حاکمیت خواهد بخشید. او حق را برخلاف میل مشرکان و دشمنان احقاق خواهد کرد. 4

ب) تحقق اهداف عاشورا با قیام مهدی علیه السلام

امام حسین علیه السلام با هدف زنده ساختن احکام قرآن و سنت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و از بین بردن بدعت‌هایی که در نتیجه حاکمیت بنی امیه در دین ایجاد شده بود قیام کردند و در طول مسیر مدینه تا کربلا ضمن اشاره به انگیزه قیام شان فرمودند: من به منظور ایجاد اصلاح در امت جدم رسول خدا صلی الله علیه و آله قیام کرده‌ام می‌خواهم امر به معروف و نهی از منکر کنم و به همان سیره و شیوه مرسوم جدم پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و پدرم علی بن ابی‌طالب علیه السلام عمل می‌کنم. 5 آن حضرت در نامه‌ای به بزرگان قبایل بصره تصریح می‌کنند: من شما را به کتاب خدا و سنت پیامبرش دعوت می‌کنم. در شرایطی که اکنون ما زندگی می‌کنیم سنت رسول خدا صلی الله علیه و آله از بین رفته و به جای آن بدعت و احکام و ارزش‌های غیر اسلامی نشسته است مرا بپذیرید و به یاری من برخیزید. شما را به راه ارشاد و رستگاری هدایت خواهم کرد. 6 از مجموعه سخنان امام حسین علیه السلام اهداف والای نهضت عاشورا به خوبی روشن می‌شود که احیای قرآن، احیای سنت نبوی و سیره علوی، از بین بردن کج‌رویها، حاکم ساختن حق، حاکمیت بخشیدن به حق‌پرستان، از بین بردن سلطه استبدادی حکومت ستمگران، تأمین قسط و عدل در عرصه‌های

اجتماعي و اقتصادي و... از جمله آنهاست.

از طرف ديگر وقتي اهداف قيام منجي عالم بشريت و ويژگيهاي حكومت جهاني آن حضرت را مورد بررسي قرار مي‌دهيم همين اهداف و انگيزه‌ها حتي با تعابير مشابه با تعابير به كار رفته در مورد نهضت حسيني قابل مشاهده است.

حضرت علي بن ابيطالب عليه السلام در توصيف سيره حكومتي امام مهدي عليه السلام مي‌فرمايند:

هنگامي كه ديگران هواي نفس را بر هدايت مقدم بدارند او [مهدي موعود عليه السلام] اميال نفساني را به هدايت بر مي‌گرداند و در شرايطي كه ديگران قرآن را با رأي خود تفسير و تاويل خواهند كرد او آراء و عقايد را به قرآن باز مي‌گرداند. او به مردم نشان خواهد داد كه چگونه مي‌توان به سيره نيکوي عدالت رفتار كرد و او تعاليم فراموش شده قرآن و سيره نبوي را زنده خواهد ساخت.⁷

امام باقر عليه السلام در روايتي مي‌فرمايند: قائم آل محمد صلي الله عليه و آله مردم را به سوي كتاب خدا، ست پيامبر صلي الله عليه و آله و ولايت علي بن ابي طالب عليه السلام و بيزاري از دشمنان آنان دعوت خواهد كرد.⁸

امام صادق عليه السلام مي‌فرمايند: حضرت مهدي عليه السلام تمام بدعتهاي ايجاد شده در دين را در سرتاسر جهان از بين خواهد برد و در مقابل، تك تك سنتهاي نبوي را به اجرا در خواهد آورد.⁹ آن حضرت در جاي ديگر ضمن تصريح به اين حقيقت كه امام مهدي عليه السلام بر طبق سيره و روش رسول اكرم صلي الله عليه و آله عمل خواهد كرد؛ درباره اصلاحات انجام شده توسط آن حضرت چنين مي‌فرمايد:

قائم آل محمد صلي الله عليهم به همان شيوه‌اي كه پيامبر اكرم صلي الله عليه و آله رفتار مي‌کردند رفتار خواهد كرد آنچه از نشانه و ارزشها و شيوه‌هاي جاهليت كه باقي مانده‌اند از ميان برمي‌دارد و پس از ريشه كن كردن بدعتهها احكام اسلام را از نو حاكميت مي‌بخشد.¹⁰

امام صادق عليه السلام در زمينه نوع قضاوت و داوري و برخورد آن حضرت با ظلم و ستم نيز مي‌فرمايند: چون قائم ما قيام كنند در بين مردم به عدالت داوري خواهند كرد و در زمان او بساط ستم و بيداد از روي زمين جمع خواهد شد و راهها امن شده... و هر صاحب حقي به حق خود دست خواهد يافت و احكام و ارزشهاي حيات بخش ديني در سرتاسر جامعه حاكميت پيدا خواهد كرد.¹¹ نتيجه آن كه علاوه بر مشترك بودن اهداف نهضت عاشورا با قيام امام مهدي عليه السلام در زمان حكومت جهاني حضرت ولي عصر عليه السلام بذرها و نهالهاي غرس شده در جريان قيام كربلا به بار خواهد نشست و به برکت آن، جهان پر از عدل و داد خواهد شد و تمام اهداف انبياي الهي از آدم تا خاتم تحقق خواهد يافت و بشر طعم واقعي صلح و امنيت و سعادت را خواهد چشيد.

(ج) مهدي عليه السلام منتقم خون امام حسين عليه السلام

يكي از القاب حضرت مهدي عليه السلام منتقم است. از جمله در روايتي كه از امام محمدباقر عليه السلام نقل شده، وقتي از آن حضرت سؤال مي‌کنند كه چرا فقط به آخرين حجت الهي قائم گفته مي‌شود؟ آن حضرت در پاسخ مي‌فرمايند:

چون در آن ساعتی كه دشمنان، جدم امام حسين عليه السلام را به قتل رساندند فرشتگان با ناراحتي در حالي كه ناله سرداده بودند عرض كردند پروردگارا! آيا از كساني كه برگزيده و فرزند برگزيده تو را ناجوانمردانه شهيد كردند در مي‌گذري؟ در جواب آنها خداوند به آنان وحی فرستاد كه: اي فرشتگان من! سوگند به عزت و جلالم از آنان انتقام خواهم گرفت هر چند بعد از مدت زمان زيادي. آن گاه خداوند متعال نور و شبح فرزندان امام حسين عليه السلام را به آنان نشان داد و پس از اشاره به يكي از آنان كه در حال قيام بود فرمود: با اين قائم از دشمنان حسين عليه السلام انتقام خواهم گرفت.¹² در تفسير آيه «وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا...» هر كس مظلومانه كشته شود ما براي ولي او تسلطي بر ظالم قرار مي‌دهيم...¹³ از امام صادق عليه السلام روايت شده است كه: مراد از مظلوم در اين آيه، حضرت امام حسين عليه السلام است كه مظلوم كشته شد و منظور «وَمَنْ قَتَلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيَّهِ سُلْطَانًا» امام مهدي عليه السلام است.¹⁴ امام باقر عليه السلام نيز تصريح مي‌کنند: ما اوليائي دم امام حسين عليه السلام هستيم. هنگامي كه قائم ما قيام كنند پي‌گيري خون امام حسين عليه السلام خواهد كرد.¹⁵ در دعائي نذبه نيز به اين حقيقت با اين تعبير تصريح شده است: «أَيْنَ الطَّالِبِ يَدَمِ الْمَقْتُولِ بِكَرْبَلَا».

كجاست آن عزيزي كه پس از ظهورش خون شهيد مظلوم كربلا را از دشمنان باز پس خواهد گرفت...¹⁶

همچنين روايت شده است كه حضرت مهدي عليه السلام پس از ظهور بين ركن و مقام براي مردم خطبه خواهد خواند و در مهم‌ترين قسمت خطبه به صورت مكرر با نهايت اندوه و تأثر شهادت مظلومانه امام حسين عليه السلام را مورد اشاره قرار خواهد داد از جمله خواهد فرمود:

اي مردم جهان! منم امام قائم. منم شمشير انتقام الهي كه همه ستمگران را به سزاي اعمالشان خواهم رساند و حق مظلومان را از آنها پس خواهم گرفت. اي اهل عالم! جدم حسين بن علي عليه السلام را تشنه به شهادت رساندند و بدن مبارك او را عريان در روي خاكها رها كردند. دشمنان از روي كينه توزي جدم حسين عليه السلام را ناجوانمردانه كشتند...¹⁷

در حقيقت با اين گونه از عبارات نويد انتقام خون به ناحق ريخته امام حسين عليه السلام را به جهانيان خبر مي‌دهد...

و هم چنين به دلالت روايات فراواني شعار ياران امام مهدي عليه السلام پس از ظهور اين جمله بسيار الهام بخش است: يالثارات الحُسَيْنِ عليه السلام.¹⁸ اي بازخواست كنندگان خون حسين عليه السلام.

اين جمله اشاره به اين معنا دارد كه هنگام انتقام خون پاك امام حسين عليه السلام فرارسيده است كساني كه مي‌خواهند از دشمنان آن حضرت انتقام خون به ناحق ريخته حجت الهي را بگيرند مهيا شوند.

(د) مهدي هميشه به ياد حسين

از آنجا كه امام حسين عليه السلام با تمام وجود همه توانمنديها و سرمايه‌هاي خود را ايتار كرد تا اسلام را از خطر اساسي برهاند؛

آخرین حجت الهی نیز تصریح دارند که همواره به یاد ایثارگری و فداکاریهای آن حضرت هستند و شب و روز با یادآوری مصیبت‌هایی که بر ایشان روا داشته شد خون گریه می‌کنند.

در بخشی از زیارت #171؛ ناحیه مقدسه» در این باره می‌خوانیم: ... اگر روزگار وقت زندگی مرا از تو [ای حسین] به تأخیر انداخت و یاری و نصرت تو در کربلا در روز عاشورا نصیب من نشد، اینک من هر آینه صبح و شام به یاد مصیبت‌هایی تو ندبه می‌کنم و به جای اشک بر تو خون گریه می‌کنم...

بدون تردید این قبیل از تعبیر نهایت محبت و دلبستگی حضرت مهدی علیه السلام را به سید الشهداء علیه السلام نشان می‌دهد و ضرورت زنده نگه داشتن خاطره اباعبدالله علیه السلام از جمله از طریق عزاداری برای آن حضرت را مورد تأکید قرار داده و عمق فاجعه کربلا و جنایت بنی امیه به اسلام و انسانیت را افشا می‌کند.

حتی این به یاد امام حسین علیه السلام بودن در عملکرد سایر ائمه اطهار علیهم السلام نیز به چشم می‌خورد؛ یعنی آنها نیز در مواقع اشاره به فداکاریها و مظلومیت‌های امام حسین علیه السلام به گونه‌ای موضوع امام مهدی علیه السلام را مورد تأکید قرار داده‌اند به عنوان مثال در دعای ندبه امام صادق علیه السلام یاد سید الشهداء علیه السلام به همراه امام مهدی علیه السلام گرامی داشته شده است.

در حقیقت شکایت شهادت جانگداز حضرت امام حسین علیه السلام به ساحت مقدس حضرت بقیةالله علیه السلام شده است و درخواست می‌شود که به عنایت خداوند متعال هر چه زودتر زمینه ظهور فراهم شود بلکه هر چه زودتر مهدی موعود علیه السلام ظهور نموده انتقام خون آن حضرت را از دشمنان بگیرند... و حتی به پیروان اهل بیت علیه السلام توصیه می‌شود که در شب میلاد امام عصر (عج) از زیارت امام حسین علیه السلام غافل نشوند.

البته این موضوع به همین صورت در مورد امام حسین علیه السلام نیز مطرح است؛ یعنی حضرت اباعبدالله حسین علیه السلام نیز همواره به یاد مهدی موعود بوده‌اند. در دعای روز ولادت امام حسین علیه السلام از امام مهدی علیه السلام یاد می‌شود و در روز عاشورا و در زیارت عاشورا نام و یاد مهدی علیه السلام تسلی بخش قلب سوزان شیفتگان اهل بیت علیهم السلام است. مجموعه این برنامه‌های حساب شده، پیوند عاشورا و امام حسین علیه السلام را با قیام جهانی امام مهدی علیه السلام هر چه بیشتر روشن می‌سازند.

گذشته از همه آنچه بیان شد، طبق روایات بسیاری که از حضرات معصومین علیهم السلام نقل شده است در بسیاری از مسائل جزئی نیز امام مهدی علیه السلام با امام حسین علیه السلام پیوستگیها و ارتباطات قابل توجهی دارند که از آن جمله است:

1. روز ظهور امام مهدی علیه السلام مقارن با روز عاشورا است. از امام باقر علیه السلام روایت شده است: قائم آل محمد صلی الله علیه و آله در روز شنبه که مصادف با روز عاشورا؛ یعنی همان روزی که حضرت اباعبدالله علیه السلام به شهادت رسیدند قیام خواهد کرد. 19
2. از مجموعه روایات به خوبی روشن می‌شود همانگونه که امام حسین علیه السلام نهضت خود را از مکه آغاز کردند؛ یعنی پس از خارج شدن از مدینه به مکه آمدند و از کنار بیت‌الله قیام خود را به مردم خبر دادند و به سمت کوفه حرکت کردند، حضرت مهدی علیه السلام نیز از کنار بیت الله جهانیان را به بیعت با خود فرا خواهد خواند و آن گاه حرکت‌های اصلاحی را تداوم خواهد بخشید و در نهایت مقرّ حکومتی خویش را در کوفه قرار خواهد داد.

3. حتی طنین صدای امام مهدی علیه السلام همان طنین صدای امام حسین علیه السلام است. پیام مهدی علیه السلام همان پیام حسین علیه السلام است که فریاد می‌زند: ای مردم مگر نمی‌بینید به حقّ عمل نمی‌شود و از باطل خودداری نمی‌گردد... امر به معروف و نهی از منکر کنار گذاشته شده است و احکام الهی و سنن پیامبر صلی الله علیه و آله آشکار هتک می‌شود و...
این پیام و هشدار در لحظه ظهور با همان صدا به مردم جهان اعلام خواهد شد که امام حسین علیه السلام در روز عاشورا با همان لحن و آهنگ مردم را به تبعیت از حقّ و اعراض از بدیها فرا خواندند: إنّ صوت القائم یشبه بصوت الحسین علیه السلام.
صدای [گیرا و دلنواز] قائم شبیه [طنین خوش] صدای اباعبدالله علیه السلام است.

4. برخی از یاران حسین علیه السلام پس از رجعت در رکاب امام مهدی علیه السلام به یاری آن حضرت خواهند پرداخت و حتی برخی از فرشتگانی که جزء اصحاب امام حسین علیه السلام بوده‌اند در خدمت قائم آل محمد صلی الله علیه و آله خواهند بود و...

#171؛ «اللهم نرغب إليك دولة کریمة تعزبها الإسلام و أهله و تُذلُّ بها النفاق و أهله...»
میرصادق سیدنژاد

پی‌نوشت:

1. بحارالانوار، ج 51، ص 91.
2. کشف الغمة، ج 3، ص 294.
3. منتخب الاثر، ص 467.
4. اعلام الوری، 384.
5. بحارالانوار، ج 45، ص 6.
6. حیاة الإمام الحسین علیه السلام، ج 2، ص 264.
7. بحارالانوار، ج 51، ص 130.
8. الزام الناصب، ص 177.
9. ینابیع المودة، ج 3، ص 62.
10. بحارالانوار، ج 52، ص 352.

11. همان، ص 338.
12. دلائل الامامة، ص 239.
13. سوره اسراء (17) آيه 33.
14. البرهان في تفسير القرآن، ج 4، ص 559.
15. همان، ص 560.
16. دعای ندبه.
17. الزام الناصب، ج 2، ص 282.
18. النجم الثاقب، ص 469.
19. بحار الانوار، ج 52، ص 285.